

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 września 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przeliczył Z. P. emeryturę od dnia 1 sierpnia 2016 roku to jest od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

W treści uzasadnienia Zakład wskazał, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia oraz że do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono: 35 lat i 4 miesiące okresów składkowych (424 miesiące) oraz 7 lat i 11 miesięcy okresów nieskładkowych (nie więcej niż 1/3 składkowych – 95 miesięcy). Po zmianie stażu pracy, emerytura wyniosła 1.869,54 zł.

Organ rentowy zaznaczył, że Z. P. nie spełnia warunków do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem wynagrodzenia osiągniętego w latach 1980 – 1989, ponieważ prawo do emerytury nabył w dniu 15 sierpnia 2006 roku, wobec czego 20 lat kalendarzowych przypada na lata 1986 – 2005.

W okresach: od 18 października 1963 roku do 20 października 1965 roku, od 27 kwietnia 1967 roku do 31 grudnia 1968 roku oraz od 1 stycznia 1973 roku do 31 lipca 1978 roku przeliczono podstawę wymiaru emerytury z uwzględnieniem minimalnego wynagrodzenia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że najkorzystniejszym pozostaje dotychczasowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru.

W odwołaniu od powyższej decyzji Z. P. wniósł o:

- 1) ponowne przeliczenie emerytury,
- 2) ustalenie kapitału początkowego, w tym zmianę okresu, z którego ustalono podstawę wymiaru świadczenia emerytalnego,
- 3) obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru poprzez ujęcie w tym załączniku również wynagrodzenia za lata 1969 – 1989 włącznie.

W uzasadnieniu odwołania podał, że w okresie od października 1963 roku do 31 listopada 1997 roku był zatrudniony w Z.P.P. (...) w A.. W okresie od marca 1965 roku do 31 listopada 1997 roku pracował stanowisku pakowacza na wydziale wykańczalni, a jego wynagrodzenie było wynagrodzeniem akordowym i zależało od ilości spakowanego towaru i jakości pracy.

W latach 1971 – 1978 otrzymywał następujące wynagrodzenie:

- 1971 – 42.644 zł
- 1972 – 46.062 zł
- 1973 – 50.620 zł
- 1974 – 55.870 zł
- 1975 – 74.058 zł
- 1976 – 77.038 zł
- 1977 – 87.038 zł

- 1978 – 89.966 zł

co dało przeciętnie 65.412,00 zł.

Ubezpieczony podał, że w związku z pracą w systemie akordowym otrzymywał on wynagrodzenie wyższe o 40% od przeciętnego wynagrodzenia rocznego. Zdaniem ubezpieczonego, z danych zawartych w załączniku do decyzji z dnia 22 września 2016 roku (poz. od 1 do 13) wynika, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 138,05%, a w związku z faktem, że w latach 1971 – 1978 również pracował w systemie akordowym, to za lata te należy przyjąć podane wyżej kwoty jego wynagrodzeń.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. P. urodził się w dniu (...).

Decyzją z dnia 15 września 2006 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał emeryturę od dnia 15 sierpnia 2006 roku – od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych (od stycznia 1986 roku do grudnia 1995 roku), a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 101,54 %. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 101,54 % przez kwotę bazową 1.977,20 zł wyniosła 2.007,65 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił następujące okresy: składkowe w wymiarze 34 lat i 9 miesięcy (417 miesięcy) oraz nieskładkowe w wymiarze 8 lat (96 miesięcy).

Wysokość emerytury została obliczona poprzez:

- pomnożenia wartości 24% przez kwotę bazową 1.977,20 zł, co dało kwotę 474,53 zł,
- pomnożenie wskaźnika 1,3 % przez liczbę miesięcy składkowych (417), a następnie otrzymany wynik podzielono przez 12 i pomnożono przez podstawę wymiaru o wartości 2.007,65 zł co dało kwotę 907,06 zł,
- pomnożenie wskaźnika 0,7% przez liczbę miesięcy nieskładkowych (96), a następnie otrzymany wynik podzielono przez 12 i pomnożono przez podstawę wymiaru o wartości 2.007,65 zł co dało kwotę 112,43 zł. Po zliczeniu uzyskanych kwot otrzymano sumę o wartości 1 494,02 zł.

(decyzja k.58 - 59 akt ZUS)

Decyzją z dnia 8 listopada 2006 roku Zakład przeliczył ubezpieczonemu emeryturę od 1 sierpnia 2006 roku, od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o emeryturę (decyzją tą uchylono decyzję z dnia 15 września 2006 roku w punkcie dotyczącym daty przyznania emerytury). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych – od stycznia 1969 roku do grudnia 1996 roku, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 115,41%. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 115,41 % przez kwotę bazową 1.977,20 zł wyniosła 2.281,89 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił następujące okresy: składkowe w wymiarze 34 lat i 9 miesięcy (417 miesięcy) oraz nieskładkowe w wymiarze 7 lat i 11 miesięcy (95 miesięcy).

Wysokość emerytury została obliczona poprzez:

- pomnożenia wartości 24% przez kwotę bazową 1.977,20 zł , co dało kwotę 474,53 zł,

- pomnożenie wskaźnika 1,3% przez liczbę miesięcy składkowych (417), a następnie otrzymany wynik podzielono przez 12 i pomnożono przez podstawę wymiaru o wartości 2.281,89 zł co dało kwotę 1.030,96 zł,
- pomnożenie wskaźnika 0,7% przez liczbę miesięcy nieskładkowych (95), a następnie otrzymany wynik podzielono przez 12 i pomnożono przez podstawę wymiaru o wartości 2.281,89 zł co dało kwotę 126,42 zł.

Po zliczeniu uzyskanych kwot otrzymano sumę o wartości 1 631,91 zł.

(decyzja k.75 akt ZUS)

Decyzją z dnia 15 maja 2007 roku Zakład przeliczył ubezpieczonemu emeryturę od 1 lutego 2007 roku to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 115,94 %.

Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 115,94 % przez kwotę bazową 1.977,20 zł wyniosła 2.292,37 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił następujące okresy: składkowe w wymiarze 34 lat i 9 miesięcy (417 miesięcy) oraz nieskładkowe w wymiarze 7 lat i 11 miesięcy (95 miesięcy).

Wysokość emerytury została obliczona poprzez:

- pomnożenia wartości 24 % przez kwotę bazową 1.977,20 zł, co dało kwotę 474,53 zł,
- pomnożenie wskaźnika 1,3 % przez liczbę miesięcy składkowych (417), a następnie otrzymany wynik podzielono przez 12 i pomnożono przez podstawę wymiaru o wartości 2.292,37 zł co dało kwotę 1.035,69 zł,
- pomnożenie wskaźnika 0,7% przez liczbę miesięcy nieskładkowych (95), a następnie otrzymany wynik podzielono przez 12 i pomnożono przez podstawę wymiaru o wartości 2.292,37 zł co dało kwotę 127 zł.

Po zliczeniu uzyskanych kwot otrzymano sumę o wartości 1.637,22 zł.

(decyzja k.107 akt ZUS)

W dniu 31 sierpnia 2016 roku do organu rentowego wpłynął wniosek Z. P. o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalno – rentowego.

(wniosek 152 – 155 akt ZUS)

Po rozpatrzeniu powyższego wniosku, organ rentowy w dniu 22 września 2016 roku wydał zaskarżoną decyzję.

(decyzja k.158 - 161 akt ZUS)

Z treści załącznika do zaskarżonej decyzji wynika, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 115,94 %, a wyliczono go z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia wnioskodawcy przyjmując, że:

- za rok 1969 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 31.355 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 26.088 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 120,19 %,

- za rok 1970 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 39.332 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 26.820 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 146,65 %,
- za rok 1979 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 94.386 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63.924 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 147,65 %,
- za rok 1980 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 117.499 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 72.480 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 162,11 %,
- za rok 1981 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 138.923 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 92.268 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 150,56 %,
- za rok 1982 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 171.568 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 139.572,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 122,92 %,
- za rok 1983 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 205.954 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 173.700 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 118,57 %,
- za rok 1984 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 236.059 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 202.056 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 116,83 %,
- za rok 1985 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 345.106 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 240.060 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 143,76 %,
- za rok 1986 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 429.015 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 289.140 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 148,38 %,
- za rok 1987 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 576.409 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 350.208 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 164,59 %,
- za rok 1988 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 1.040.870 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 637.080 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 163,38 %,
- za rok 1989 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 3.065.096 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 2.481.096 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 123,54 %,
- za rok 1990 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 11.481.740 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12.355.644 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 92,93 %,

- za rok 1991 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 15.096.830 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 21.240.000 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 71,08 %,
- za rok 1992 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 21.100.600 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 35.220.000 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 59,91 %,
- za rok 1995 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 6.648,49 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 8.431,44 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 78,85 %,
- za rok 1996 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 6.662,13 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 10.476 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 63,59 %,
- za rok 1997 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 7.728,56 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12.743,16 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 60,65 %,
- za rok 1998 podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wyniosła 9.322,03 zł co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 14.873,88 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 62,67 %,

Suma wyniosła 2318,81%

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru stanowiący stosunek sumy wskaźników z poszczególnych lat kalendarzowych do liczby lat wyniósł 115,94 % (2318,81% : 20).

(załącznik do decyzji z dnia 22 września 2016 r. k.162/163 akt ZUS)

Za okresy zatrudnienia:

- od 18 października 1963 roku do 20 października 1965 roku,
- od 27 kwietnia 1967 roku do 31 grudnia 1968 roku,
- od 1 stycznia 1973 roku do 31 lipca 1978 roku

organ rentowy przyjął wnioskodawcy wynagrodzenie minimalne.

(okoliczność bezsporna)

W okresie od 18 października 1963 roku do 30 listopada 1998 roku ubezpieczony był zatrudniony w Z.P.P. (...) w A. w pełnym wymiarze czasu pracy.

(okoliczność bezsporna)

Ubezpieczony otrzymywał następujące wynagrodzenie:

- od dnia 18 października 1963 roku – 4,50 zł za godzinę pracy plus 50% premii,
- od dnia 16 stycznia 1965 roku – 3,00 zł za godzinę pracy,
- od 1 maja 1965 roku – 6,50 zł plus 1,50 zł płaca uzupełniająca,

- od 1 maja 1967 roku – 6,00 zł plus 1,50 zł płaca uzupełniająca,
- od 1 lipca 1976 roku – 8,50 zł,
- od 1 maja 1978 roku – 8,70 zł.

(dokumentacja osobowa wnioskodawcy k.23)

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych przy przyjęciu w miejsce minimalnego wynagrodzenia w jednostkach gospodarki uspołecznionej w okresie od 18 października 1963 roku do 20 października 1965 roku, od 27 kwietnia 1967 roku do 31 grudnia 1968 roku oraz od 1 stycznia 1971 roku do 31 grudnia 1978 roku wynagrodzenia w oparciu o angaże ze stawką godzinową wynosi 117,04% i jest wyższy od dotychczasowego (lata: 1964, 1968 – 1970, 1979 – 1991, 1995 – 1996, 1998).

(wyliczenia –pismo ZUS k.42)

W okresie zatrudnienia w Z.P.P. (...) w A. ubezpieczony zajmował stanowisko pakowacza na wydziale wykańczalni.

W latach 1971-1978 zakład pracował w systemie akordowym, a wynagrodzenie ubezpieczonego było uzależnione od ilości spakowanych produktów. Wynagrodzenia obliczał rachmistrz. Wynagrodzenia różniły się w zależności od rodzaju spakowanego produktu.

(zeznania świadków: W. D. min.00:12:42 – 00:16:29, R. G. min.00:16:29 – 00:22:05, T. S. min.00:22:05 – 00:29:56 oraz ubezpieczonego min.00:31:38 – 00:40:23 protokołu rozprawy z dnia 10.04.2017 r.)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z ww. dokumentów, których autentyczności ani treści merytorycznej strony nie kwestionowały.

Zeznania świadków: W. D., R. G. oraz T. S. w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia jakie otrzymywał ubezpieczony są nieprzydatne do rozstrzygnięcia sprawy. Świadkowie poza potwierdzeniem, że ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie akordowe nie mieli wiedzy o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego przez ubezpieczonego w spornym okresie. Ich zeznania zaś, podobnie jak zeznania ubezpieczonego sprowadzały się do stwierdzenia, że wynagrodzenie ubezpieczonego było uzależnione od ilości i rodzaju spakowanych produktów. Co również istotne, ubezpieczony nie potrafił dokładnie określić ile wynosiło jego wynagrodzenie w zakwestionowanych latach, a przyjęcie że ubezpieczony wykonywał określoną normę, jest pewną hipotezą.

Nadto, wynagrodzenie określone wg stawki akordowej cechuje duża zmienność, zależna od ilości wykonanej pracy, zatem sama wysokość stawki akordowej nie pozwala na ustalenie wysokości wynagrodzenia.

Na podstawie zatem załączonej dokumentacji osobowo-płacowej ubezpieczonego, organ rentowy dokonał hipotetycznego wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia w oparciu o angaże ze stawką godzinową oraz przy przyjęciu normatywnego czasu pracy i tak obliczony wskaźnik okazał się wyższy od dotychczasowego. Podkreślić także należy, że wyliczenie to nie było kwestionowane przez ubezpieczonego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest częściowo zasadne.

Zgodnie z treścią art.114 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 1383) wysokość świadczeń emerytalno – rentowych ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na ich wysokość.

Stosownie do treści z art.111 ust.1 ustawy wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art.15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty - a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Zgodnie z treścią art.15 ust.1 ww. ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust.4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust.4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (ust. 6).

Wskazać należy, że zgodnie z §21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 roku, nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku obowiązuje od 23 listopada 2011 roku i ma zastosowanie do wniosków w sprawach świadczeń złożonych od daty jego wejścia w życie. Zastąpiło ono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 roku, nr 10, poz. 49, ze zm.), które dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości określało w sposób podobny. I tak zgodnie z §20 punkt 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników były zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków. Osoba ubiegającą się o emeryturę lub rentę musi więc wykazać wysokość przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, a jeżeli była pracownikiem - wysokość wynagrodzenia. Za podstawę wymiaru emerytury przyjmuje się kwotę udowodnioną przez zainteresowanego, która nie musi odpowiadać wysokości faktycznie uzyskanego wynagrodzenia.

Orzeczenia Sądu Najwyższego jakie zapadły jeszcze na gruncie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku są zgodne co do tego, że ograniczenie co do środków dowodowych wynikające z §20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym nie ma zastosowania w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowadniany wszelkimi

środkami dowodowymi, które sąd uzna za celowe i pożądane. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, iż w postępowaniu sądowym nie obowiązuje ograniczenie co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w §20 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, Lex nr 32696). W sprawach emerytalno – rentowych wyliczenie wysokości świadczenia może nastąpić jedynie na podstawie zarobków faktycznie otrzymanych i to tych, od których istniał obowiązek odprowadzania składki na ubezpieczenie społeczne, co wynika jednoznacznie z treści art.15 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W postępowaniu cywilnym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawie o przeliczenie wysokości emerytury możliwe jest dopuszczenie i przeprowadzenie wszelkich dowodów, w tym także dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego ubezpieczonego. Nie jest jednak możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o jakąś hipotetyczną uśrednioną wielkość wynagrodzenia uzyskiwanego przez ubezpieczonego, bowiem uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 roku, I UK 36/07, Lex nr 390123). Co za tym idzie, zasada obliczania świadczeń w oparciu o rzeczywiste zarobki nie może zostać zastąpiona domniemaniem wynagrodzenia w danym roku kalendarzowym. Zgodnie zaś ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 stycznia 1998 roku (II UKN 440/97, Lex nr 34199), zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Prymat nadany dokumentacji pracowniczej prowadzi do gradacji mocy dowodowej polegającej na tym, że dokumentacja ta stanowi podstawę weryfikacji pozostałych dowodów przedłożonych przez strony.

Wysokość uzyskiwanego uposażenia może być zatem ustalana także przy pomocy innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku sygn. akt II UKN 186/97, Lex 32696; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 roku sygn. I UK 115/06, Lex 303869). Przy czym nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń ubezpieczonego. Twierdzenia te muszą być udowodnione.

Sąd podziela ww. stanowiska podobnie jak stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 3 września 2013 roku o sygnaturze akt III AUa 303/13 (Lex nr 1366097), że Sąd nie może ustalać wysokości zarobków na podstawie przypuszczeń, uśrednień, czy też hipotetycznych wyliczeń. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być bowiem uwzględnione tylko wynagrodzenie faktyczne uzyskane przez zainteresowanego w danym okresie. Jego wysokość musi być niewątpliwa i bezwarunkowa, a nie jedynie prawdopodobna. Podkreślić bowiem należy, iż stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, a określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały wyznaczone pomiędzy pracodawcą a jego konkretnym pracownikiem.

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru a następnie kwoty świadczenia emerytalnego.

W niniejszym postępowaniu istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy ubezpieczony w spornym okresie osiągał zarobki w wyższej wysokości niż zarobki, które przyjął organ rentowy przy ustalaniu kwoty należnego mu świadczenia. Bezspornym bowiem było, że ustalenie wyższych zarobków przekładałoby się na wysokość należnego mu świadczenia emerytalnego.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż możliwym jest przyjęcie w miejsce minimalnego wynagrodzenia w jednostkach gospodarki uspołecznionej w okresie od 18 października 1963 roku do 20 października 1965 roku, od 27 kwietnia 1967 roku do 31 grudnia 1968 roku oraz od 1 stycznia 1971 roku do 31 grudnia 1978 roku wynagrodzenia w oparciu o angaże ze stawką godzinową. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w ww. okresach

ubezpieczony świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy i z całą pewnością otrzymywał wynagrodzenie w wysokości określonej w angażach. Biorąc natomiast pod uwagę wysokość wynagrodzeń jakie osiągał ubezpieczony w pozostałym okresie swojego zatrudnienia w ww. zakładzie pracy, możliwym było ustalenie wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru.

Wobec powyższego Sąd, na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję zobowiązując Zakład Ubezpieczeń Społecznych do wyliczenia wysokości emerytury Z. P. przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru o wartości 117,04% obliczonego w oparciu o wynagrodzenia z lat 1964, 1968-1970, 1979-1991, 1995-1996, 1998.

W toku postępowania ubezpieczony podał, iż w spornym okresie otrzymywał wynagrodzenie akordowe.

Akordowy system pracy nie daje możliwości ustalenia podstawy wymiaru składki ubezpieczonego w oparciu o zeznania powołanych przez niego świadków. Za pracę w systemie akordowym, określaną również akordem lub pracą na akordzie, przysługuje wynagrodzenie zależne od wydajności pracownika. W systemie akordowym pracownik zazwyczaj otrzymuje zmienne wynagrodzenie, co wynika właśnie ze zróżnicowania jego wydajności w określonych jednostkach czasu. W zależności od intensyfikacji wysiłku pracownika rezultaty jego pracy są różne i tym samym wynagrodzenie jest zmienne. Podkreśla się, że w akordowym systemie wynagradzania część ryzyka osobowego jest ponoszona przez pracownika, ponieważ osiągnięte przez niego wynagrodzenie jest wprost proporcjonalne do indywidualnego nakładu pracy, a zatem do jego motywacji i kondycji psychofizycznej, a także doświadczenia i kompetencji. Z tego względu wynagrodzenie pracownika zatrudnionego w systemie akordowym nie ma charakteru gwarantowanego. Do cech charakterystycznych akordowego systemu wynagradzania zalicza się: uzależnienie wysokości wynagrodzenia za pracę od rezultatu pracy pracownika, zastosowanie przy pracach, w których możliwe jest ściśle wymierzenie ilościowych wyników pracy pracownika, zmienność wynagrodzenia pracownika, ponoszenie przez pracownika objętego tym systemem części ryzyka osobowego i produkcyjnego (A. P., Akordowy system wynagradzania, Monitor Prawa Pracy z 2009 roku nr 4).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 maja 1999 roku (I PKN 89/99, Lex nr 41171) wskazał, że wynagrodzenie akordowe powinno określać stawkę akordową oraz normy pracy. W świetle przywołanego orzeczenia, aby móc wyliczyć wynagrodzenie ubezpieczonego naliczane w systemie akordowym potrzebne byłyby dokumenty potwierdzające wysokość stawki akordowej i ilości wykonanej pracy. Wysokość wynagrodzenia otrzymywanego w systemie pracy akordowej zależy bowiem od osobistego nakładu pracy pracownika, jego sprawności zawodowej oraz zakresu każdorazowo przydzielonej pracy. Specyfika tego zatrudnienia uniemożliwia zatem ustalenie konkretnej wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego, skoro ubezpieczony nie wykazał przed Sądem obowiązujących go norm pracy. Ubezpieczony nie przedstawił również wysokości stawki akordowej, która była zależna od rodzaju pakowanego wyrobu.

Na potrzeby wyliczenia świadczenia emerytalnego, wysokość wynagrodzenia uzyskanego w akordzie wymaga udowodnienia, że w konkretnej wysokości zostało ono wypłacone. Należy przy tym mieć na uwadze, iż wiarygodnym potwierdzeniem wysokości tego składnika, lub pozwalający na jego wyliczenie stawki i ilości wykonanej pracy, mogą być w zasadzie tylko dokumenty, chociażby prywatne. Takowych w niniejszym postępowaniu ubezpieczony, na którym spoczywa ciężar dowodu na tę okoliczność, nie przedstawił. Zaznaczyć także można, iż z uwagi na znaczny wpływ czasu i zawodność ludzkiej pamięci, w zasadzie nieprzydatnym środkiem dowodowym na tę okoliczność są zeznania świadków czy też stron.

Reasumując wysokość zarobków w spornych okresach ustalona na podstawie przedłożonych i wnioskowanych przez ubezpieczonego dowodów, byłaby w istocie jedynie hipotetyczna, zaś emerytury jest obliczana dla konkretnej osoby, na podstawie jej konkretnych zarobków w takiej wysokości, którą da się w sposób nie budzący wątpliwości wykazać, nie zaś kwot szacunkowych, nawet prawdopodobnych.

Jednocześnie wobec braku możliwości ustalenia kapitału początkowego wnioskodawcy (stosownie do treści art.173 ww. ustawy kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzony po 31 grudnia 1948 roku) oraz ustalenia, że

wynagrodzenie ubezpieczonego w latach 1971 – 1978 było wyższe niż wynikające z angaży pochodzących z tego okresu, Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie w pozostałej części, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku.

(S.B.)

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.
2. Wypożyczyć pełnomocnikowi ZUS akta rentowe, zobowiązując do zwrotu w razie złożenia apelacji.

25.08.2017 r.